

Qüestions globals, solucions locals

Roger PADRENY i CARMONA

Avui seré concís. Avui no exposaré la meva opinió de forma extensa. Avui em dedicaré a recordar l'activitat, coratge i lluita d'aquells que fa més de deu anys van sortir al carrer per reivindicar que a Andorra es fessin les coses millor del que s'havien fet fins llavors.

Recordaré aquell col·lectiu de persones que van dur a terme les primeres importants manifestacions mai vistes a Andorra. Avui recordaré la Plataforma de ciutadans contra el forn incinerador. Avui recordaré des del moviment veïnal de Moviment Respirarem sense Fums, passant pel grup d'ecologistes d'Apapma, P3M i ADN, així com la Unió Sindical d'Andorra, l'Associació de Consumidors i Usuaris, Laika, ADMA, Attac i el Sindicat Andorrà de Treballadors.

Tot i que posar-se a recordar amb exactitud tot el que va passar aquells inicis de segle XXI és una feina que el meu limitat cervell no pot abastar, més tenint en compte que en aquell moment només tenia uns vuit anys, sí que recordo perfectament les emocions i la voluntat d'aquelles ciutadanes i ciutadans compromeses i compromesos a lluitar per un futur més ecològic, sostenible i saludable per als seus fills i filles.

Aquell grup de persones, sota el nom de Plataforma de ciutadans contra el forn incinerador de residus, ho tenia clar. Recordant aquell manifest inicial, anomenat *Una crida als homes i dones de consciència*, es demanaven dues coses: un canvi radical en la política de tractament de residus i la dimissió del govern d'aquell moment. Concretament, aquest canvi tenia com a objectiu aconseguir eliminar el projecte de llei de construcció i explotació d'un nou forn, que es tornaria a fer a la Comella. En aquest sentit, a grans trets, aquell grup de societat civil pretenia aconseguir que el Pla nacional de residus d'Andorra, aprovat el 2001, tingués el seu pilar en el reciclatge i, com últim recurs, incinerar els residus.

Així mateix, hem de recordar que el govern del seu moment havia decidit tancar la incineradora al rebre un informe que alertava sobre les dioxines a Andorra i que demostrava que el nivell de dioxines que emetia el forn era 1.110 vegades superior als 0,1 ng/m³ que

imposava com a límit màxim la Directiva 2000/76 de la Unió Europea. És a dir, unes emissions d'111 ng/m³. Això sí, el detonant final del tancament va ser la gran pressió que Respiram sense Fums (veïns de la Comella) i Apapma van fer perquè aquest greu problema de salut pública entrés dins l'agenda política.

D'aquella macrocampanya (sempre parlant a escala andorrana), el resultat final va ser molt pitjor de l'esperat i peticionat. El Govern va preveure la construcció d'un nou forn incinerador a la Comella, per a una població de més de 100.000 persones, en considerar-se que la població andorrana creixeria amb el temps. Un forn que ha resultat sobredimensionat i un forn que, pels requisits tècnics, obligava a cremar un mínim de tones de residus per any (45.000), per evitar que s'aturés i pagar indemnitzacions a les empreses gestores. Era al final del 2002 quan el projecte del nou forn s'esbossava i els gestors públics d'aquell moment ara diuen que ningú no podia esperar-se que la crisi econòmica arribaria i tindria els resultats de reduir la població d'Andorra.

Deixant de banda les capacitats d'endevinar la futura crisi, que ni els més reputats economistes mundials podien preveure (també un altre tema dubtós, però ho deixem per un altre dia), ¿podien els nostres governants imaginar-se un futur on el reciclatge fos la figura central del tractament de residus a Andorra? Era tan difícil imaginar-se això, en un país i una societat teòricament fàcilment gestionables en matèria de residus? Calia tenir una enginyeria en medi ambient per veure-ho?

El 2009, els tres joves andorrans que vam tenir l'oportunitat d'anar al Fòrum Jove sobre canvi climàtic a Copenhaguen organitzat per l'Unicef, vam recordar en el nostre manifest que un dels punts febles d'Andorra, mediambientalment parlant, era la mala gestió dels residus, amb un forn incinerador mal dimensionat i sense reciclatge de fracció orgànica. Aquesta mancança, la vam traslladar tant a la comissió de Medi Ambient del Consell General com als membres responsables de medi ambient del govern del seu moment.

Ara mateix, després d'un històric passat per Batllia diverses vegades, el forn pertany al 100% al capital públic. Concretament, el govern encapçalat pel mateix cap de Govern actual, va decidir comprar a principi de 2013, per un import de 3,8 milions d'euros, el 47% de CTRASA (societat gestora del forn). La justificació: evitar pagar la indemnització anual que el Govern pagava a la societat gestora, a fi i efecte de compensar la societat per l'incompliment del contracte (no cremar les 45.000 tones). Per exemple, l'any 2012 aquesta compensació va arribar a la suma d'un milió d'euros! Però en aquell inici del 2013, encara era més important la notícia que denunciava que el Govern estava intentant pactar un conveni amb l'Agència Catalana de Residus per importar residus des de la Cerdanya amb l'objectiu d'assolir les 45.000 tones citades. És a dir, no només es continuava tirant endavant un projecte tècnicament inviable i econòmicament dubtós, del qual avui en dia podem observar les conseqüències tant ecològiques com de salut i econòmiques, sinó que, a més a més, es decidia implementar la incineració important-ne residus de l'exterior. Un govern que es volia desvincular completament del pes del seu passat polític, continuava apostant per una mateixa política pública: cremar.

Ara fa tot just un any, aquells que governen la *res pública* des del 2011 han rebut el permís de la Unió Europea per importar residus a Andorra. Era l'últim requisit legal que els mancava.

Les converses, com hem dit, ja porten més de tres anys engegades; la salut dels nostres ciutadans i del medi ambient del país, desenes d'anys en joc.

El títol d'aquesta ponència vol fer veure que les solucions al canvi climàtic no només es pacten en grans cimeres multilaterals, sinó que es prenen en la gestió pública del dia a dia d'un estat. El nostre té una cosa positiva en matèria de tractament de residus: és petit i permet una homogeneïtat de les mateixes polítiques de tractament de residus al conjunt del territori andorrà. No obstant això, també he d'admetre que el mateix relleu dificulta un reciclatge total. Altrament, el que no puc admetre i amb aquest text intento deixar clar i/o recordar, és que es duem a terme dues polítiques públiques antagòniques al mateix moment: el Pla nacional de residus i l'intent d'aconseguir cremar un mínim de tones de residus perquè el forn incinerador de la Comella funcioni correctament. En aquest sentit, crec que una de les formes amb les quals Andorra pot contribuir a escala global a fer front al canvi climàtic és amb el reciclatge de residus local. Un reciclatge que sigui en tots els àmbits possibles i que faci que només es cremi allò que no es pot reciclar. En canvi, si els i les nostres gestores públiques continuen amb la dicotòmica política de reciclar i cremar al mateix moment, aquest objectiu el veig molt difícil.

Amb aquest text pretenc mostrar/recordar que el dia a dia de la gestió d'un Estat com l'andorrà inclou decisions locals i factibles. La decisió de creació del nou forn incinerador i la seva gestió contrasten amb la bona feina, també local, que s'està fent als centres educatius andorrans per conscienciar al voltant del reciclatge i la necessitat de cada acció individual en la lluita contra el canvi climàtic. Així mateix, la conscienciació de la nostra joventut, així com la societat en conjunt (la més i millor conscienciada en reciclar que hem tingut), contrasta amb la voluntat política de no reduir la crema de residus a la mínima expressió. Possiblement, les decisions del passat estan afectant els gestors de l'avui, però com a jove andorrà (tant que ens diuen que som el futur!) aprofito per recordar-los que el passat permet saber en el present com millorar el futur. I cremar no és l'opció dels i les nostres joves.

Avui no he complert part de les meves declaracions inicials. Ho reconec, no he estat concís ni he evitat dir la meua opinió. Amiga/amic lectora i lector, com has pogut veure aquest tema és tan extens (tant d'anys com d'elements en joc) que ser el màxim de concís m'ha costat.

Amiga/amic lectora i lector, com has pogut veure, aquest tema m'apassiona i l'he viscut tant que no he pogut evitar de fer les meves aportacions subjectives. Això sí, aquestes paraules han servit per recordar totes aquelles persones que fa més d'una desena d'anys reivindicaven un futur més sostenible i saludable per als seus fills. Aquelles persones potser no van aconseguir els resultats esperats, però almenys, gràcies al seu esforç no pagat, avui en dia el forn és millor, està més controlat que abans i la salut de les persones i medi ambient, més respectats.

Roger Padreny i Carmona,

llicenciat en dret i ciències polítiques, membre de la junta d'Apapma
i de la taula permanent del Fòrum Nacional de la Joventut d'Andorra